

Městská knihovna v Praze

ČEŠTÍ
BÁSNÍCI
20. STOLETÍ

V ŘADĚ

František Halas

e-kniha • Praha • 2020

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

V řadě

František Halas

1938–1948

Znění tohoto textu vychází z díla [Básně](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Československý spisovatel v Praze v roce 1957. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (František Halas: V řadě), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 24. 2. 2020.

OBSAH

HLÍDKOVÁNÍ	8
Do zbraně.....	9
Nástup 1938.....	10
Demobilisace	11
Hrob neznámého vojáka	12
Praha	13
Zdařílek	15
1. máj 1942	16
Nechodí už?.....	17
HREJME DÁLE!	18
Barikáda.....	19
Padlým	24
I	24
II	25
III.....	26
IV.....	27
Tak umírali	28
Soudruh	29
Mlčel	31
Ztracená	32
Povstání	33
1. II. 1943.....	35
Lenin	37
7. listopad	39
Moskvě k narozeninám.....	42
Boga mi.....	43
Lidice.....	45
Hlídačka.....	46
Emilu Fillovi na uvítanou.....	48
Výstraha.....	51

Aby.....	52
Za Josefem Horou	53
Za jednu báseň S. K. N.	54
Agitka	56
A najednou	57

*Památce
Bedřicha Václavka a Vladislava Vančury*

HLÍDKOVÁNÍ

1938-1944

Do zbraně

A zase pod vším zaznívá
válečný chorál Božích bojovníků,
a kdo snad ještě nezpívá,
hledá si notu ve zpěvníku.
Dívej se, světe! Copak nad tu hru je!
Hle, celý národ konspiruje.

Skobové kříže zběsile se svíjí
v troufalém větru tichých sdělení,
rodí se u nás letos tolik zmijí,
i zem se vzteká, uštknout nelení.
Dívej se, světe! Copak na tu hru je!
Hle, celý národ konspiruje.

U pomníku mrtvých ze světové války
jsou schůzky padlých každou noc.
Radí nám do snů, jak nejlíp střílet z dálky,
a hotoví se jít nám na pomoc.
Dívej se, světe! Copak nad tu hru je!
Hle, celý národ konspiruje.

Už pevnost vlajku vytahuje znova,
do nebe rostou včera ještě slabí!
Cítí to v kostech garda Hitlerova,
nenajde díry, kudy utekla by.
Dívej se, světe! Copak na tu hru je!
Hle, celý národ konspiruje.

1939, Křik Koruny české

Nástup 1938

Polnice poplachu noc rozetnula.
Moře vojáků. Biblický přílive!
V tvých vlnách úzkost utonula
a bledlo strachy pyšné Ninive.
„Jen jdi a udeř!“ Ženy loučily se.
„Vrať se mi, synku, na štítě!“
„Tati, pročpak už nestřelí se?“
A vojska stála ve krytě, jen ve krytě!

Tehdá už se vším jsme se rozloučili.
Svět při loučení stále dlel.
Co s municí, když prach se nevystřelí.
Byl přítel nepřítel, jen nepřítel!
Takový nástup se už nevidí,
o tom si budou věky vykládat,
a svět už dnes se do kořínků stydí,
že nechali nás stát, ach, jenom stát.

1939, Křik Koruny české

Demobilisace

Jdou roty, mlčky zuříce.
Tak bez rány! Pluk studem úpí.
Zoufalých chlapů tisíce.
Hromady pušek, přilbic kupy.

„Chceme se bít! Pust'te nás na ně!
Jen sedm je jich na každého z nás!
Kdo nedal rozkaz rozlámat ty zbraně?“
Teď kradou Němci, co se dá jen krást!

Odjíždějí. Kolony loupežníků.
A voják odzbrojený stojí něm.
„I ze lžičky lze nabrousit si dýku!“
Odplata šeptá v něm.

1939, Křik Koruny české

Hrob neznámého vojáka

Do naha svlékl celou českou zemi
v letošním jaru lid.
Sněženky našel i pod závějemi.
Už jenom kvítkem mohl promluvit!

Táhněte odtud, pane generále!

Nádheru slzí ticho rozbíjelo
a přísnou jizvou byly mužské rty.
Žal výhružný byl! Připravené dělo
s náloží revolty!

Táhněte odtud, pane generále!

Neznámý voják a prach jeho kostí
je dynamitem v nás!
Výbuchů rachot vtrhne do věčnosti,
čekáme na rozkaz!

Táhněte odtud, pane generále!

Stráž Reichu stojí! Kdo tu ještě pláče?
Co tady děláš, cizí vojáku?

Vzpomínáš? Hnal jsem tě už u Bachmače
a hladím zase ostří bodáků.

Táhněte odtud, pane generále!

1939, Křik Koruny české

Praha

Balzámové jedle
s kohouty bdění
kovový vítr čekání
rozeznívá

Jak nohy milující ženy
tak něžně stiskají ji pahorky
a tympán jara
zvučí vzkříšením

Tvé jezy Vltavo ty stavy vodní příze
kde člunky racků hbitě proletují
a v noci vodníkům
ze šůsků zlato crčí

Náměstí staroměstské
nádvoří paláců
lodě chrámové
tvé komory srdeční
Matko měst
tvé komory srdeční

Karyatida Hradu drží české nebe
a prsty Víta při naši odvolávají tam vzhůru

Let ptactva kreslí půdorys
kopulí slávy věčné

Pod modří smutnou
tou modří krve bez kyslíku
jsi přece celá vroucí

Za vlečkou tvou i smetiska tvá vrou
palčivě vrou
žebráckou lopuchou žahavou kopřivou

až chytá kamení

1940

Zdařílek

Maličký plivník Zdařílek
spí u nás pod lavicí
leze mu z kalhot cumílek
a ve snu pod čepicí

mu neustále straší
Probuzen bude šukat
Kdepak jsou dneska naši
na dveře začne ťukat

Jsou všude ale cizí jen
a moc podivné kroje
Copak to je za divný sen
Co za svět divný to je

Lehni si zas můj Zdařílku
brzo se vrátí naši
Přes hlavu stáhni košilku
ted' tady cizí straší

Dřív než pár veršů prochrupáš
bude to zas jak dříve
ten den znám já i ty jej znáš
Kdy Cizím nepovíme

1942

1. máj 1942

Náš první máji, nevyletí dnes
střelný prach vzteku, všude umístěný,
ale kdo strachy nezalez,
doutnák má dávno připravený,
hlídá jen strašnou nálož ticha,
dychtivě čeká, sotva dýchá.

Však jestli ještě dnes sám každý demonstruje
a vyhlíží z té jámy moru,
ví: armáda mu v patách pochoduje,
velitel vztek, nenávist na praporu.

Z popravišť mrtví kráčí za ní v šiku,
ze střílen hrobů exploduje v mžiku
dynamit pomsty z kostí mučedníků.

Už slyšíš, slyšíš hřmít už naši chvíli,
dále už nekrot' střeďdaný hněv svůj,
dost dlouho za tebe se na východě střílí,
ted' pal i ty! K útoku nastupuj!
Hled' ale, abys nebyl spokojen
s nějakým málem, málem jen!

Ilegální Rudé právo

Nechodí už?

Nebylo noci aby nepřišel
z některé jámy popravenec
a nevyčítal: „Nech si ten svůj žel
odkopni pochval slavověnc

Raděj se drž a přestaň už s tamtím
my v tmách se třesem nedočkavě
Co víš o trýzni být jen čekáním?
Vám hrozíme ztichlým živým právě!

Stýskáme si zavaleni hlínou
to ticho srdce rozhněvává
Hej vy zmlklí čas je zahrát jinou
Nebo vám stačí naše sláva?“

„Skomíral jsem s vámi utrýzněný
mučíval mě každičký váš sten“
Mrtvý mi řek řekly to i ženy
„Žes umíral? Nějak levně jen!

Pryč jsou časy kdy jsem s hanbou vstával
pln studu už si neléhám
všecko jsem ke mstě v sobě zverbovával
Nechodí ale mrtví ještě k vám?“

1942

HREJME DÁLE!

1945-1948

Barikáda

A bylo ticho
pod zkurveným křížem

Do kostí zalézalo
neslýšitelné hryzení zlobného času

Konečně

Z němoty vyšlá vyjevená slova
pobíhala hrozebně a vztekle

A tu začala růst
z magnetických polí nenávisti
z podzemí krví prosáklého
rostla partyzánská

Rostla
Věci vybíhaly s chtivostí sloužit

Noc hledala zbraně
zaleželé zrezavělé
dávno žadonící
stále odbývané
trpce konejšené

štěkávé zbraně
ze skrýší a hlíny vyrazily

Čenich děl věřil krev
a mordy esesmanů gestapáků
dávily hrůzu

Potvorstva rostla

Křik amoretů řvaní karyatid
draných kulometry koval město

A zatím

někde na hranicích rudoarmějce
hlásil komandýrům

Volají o pomoc

Rodila mstu a rostla
Barikáda
Krev stříkala po zdech
z krytů svist nenávisti
brousil nůž o skla
svist střel přehlušoval

Rostla a za každou jiná
neviditelná nepřemožitelná
barikáda stínů
Stíny popravených umučených zastřelených
odnášely únavu střelců
zestarlou nocí

Smrt vykasaná vyšla
pozdravila město partyzánské

Bojovníci

Ne žádné veršování
umění tichne a krasořečná slova škobrtají

Neslýchaní
Nezapomenutelní
K závisti bojovníci

Už zdechají mordýři
napití krví
zvedají hnáty
zadky staženy strachem

Salvy slávy Salvy slávy

A zatím

někde rudoarmějec
hlásí komandýrům

Volají o pomoc

Pot úzkosti vyráží na městě partyzánském

Salvy slávy Salvy slávy
a do nich vzlyk posledního výstřelu

Zásobník je prázdný
a prší jen prší do hlavní

Němkyně Smrt Němkyně Smrt
chodí oči upřeny k nebi a mává bateriím

Morana naše Morana naše velí
Držte se Držte Držte do zničení
Vítězství je blízké

A náhle

Už jsou tadý Už jsou tadý
Křik hrdla rozdírání a posel zaklíná se

Východe hvězd pěticipých
bláznivě uvítaný
Vy krasavice

I mrtví běží těla odhodivše
po boku tanků

Salvy slávy Salvy slávy
a soudruh kulometčík se usmívá

Strašná nálož vzdechů zatajených
nářků zapíraných vybuchuje z žen

Strhněte barikády

Jen dědička května
Barikáda Praha
strmět bude do bezčasí

a za ní její mrtví
mrtví z koncentráků káznic
rozestaví hlídky
k střežení budoucnosti

Ty východe hvězd pěticípých

Padlým

I

Naděje není dočkati se vás
vás poztrácených v beztělí už svém
brodivé kroky pohřbů procházejí zem

Vy bezhrobí
vy nemáte než nás
váš hrob jsme teď jen my

Pohřbeni v hoři svého lidu
v dnech málem houslových
on věkožíznu ale panychidu
vystrojuje vám
v prachárnách lítosti

Doutnáky lun
je podpalují

II

Vzpomeňme časů zmetaných
kdy vyhřezla zla
V zavilé mstivé klíčivosti ticha
lid koudel s dráty vecpal do Heydricha
a jal se ortelovat

Zplozenci pekla zemi šacovali
jen luna směla ukázat jim záda
hlídkovala věrnost hlídkovala zrada
v těch nocích lvích i v nocích bazilišcích

Jako když utne i křik rodiček ztichl

Koštěři stok všech domy ohmatali

III

Vzdech poslík slova z temnic vybíhal
Kdy bude konec poptával se plaše
Každý sám sobě i do cel vašich lhal
ztrácely listy hanbou knihy naše

IV

Ach darmo mluvit Darmo klamat žal
Sirá je láska sirý v každém stesk
a nevýslovný je ten konec výsostný
kdy smrtí korunuje se bez hany bojovník

Velikost jeho je v tom lačném mlčení
v tom strachu statečném v té tváři sinavé

Jak směl bych za mrtvé však cosi povídat
je jejich zmlknutí teď víc než jejich hlas
jen do učení spíš bych zajít si k nim chtěl
Zaštipen hloub je roub té slávy zmučené
jež mimo těla je a mimo lidský čas

Za nimi nemůžem at' do nás vtělení
krev vženou do tváří výhružně zahrozí
a trestávají zle a nemilosrdně
jestliže zradíme my živí ubozí
sen spravedlnosti tu výheň budoucna
již zpřítomnili nám ve chvíli popravčí
kdy malomyslni jsme žili čekáním
a propadali se z bezmocna v bezmocna

Bojovník nezmírá nezmařen vpředu jde
Já pravím vám že dále jsou než my
a dobře je teď jim

Tak umírali

Cvakot a dupot Už se šerí
a ráno leze z modrých cích
Vidím je zbledlé v rámcích dveří
přejeli prstem po límcích

zpocených košil polkli sucho
zrak kradmo sklouzl po těle
přitiskla bázeň k žebrům ucho
vyrostlo ticho zpyšněle

Jsou bosí Mlask a mlask krok mlaská
ted' verš se hryže v rozpacích
Že by to byla zeměláska
vracená v chvatných polibcích

Na konci bylo vstalo slovo
svět můj i váš jím založen
závětné vpadá hrdinovo
do víry mužů v žaly žen

Prosíku verše zazni velce
kyvadla těl nám měří čas
Kam jdu tam vrazím do viselce
Jen bděte bděte prosím vás

Soudruh

Za Václavem Hončlem

Odvodní míra
oči za brýlemi
Dobře to dopadlo

Laskavost znalá bídy
už mě však neuvítá
zkoumavě nezakrouží
úsměv vrásčitý

Je chvíle setkání a věčnost vzpomínky

Byl jsem mu dlužen báseň
Tu jeho
Řekl mi Napiš
Dluh její tíží
dluh básně socanské a petrolejnické
hrozící světu mizerů

Zatím ji napsal lid
a zrýmovali soudruzi

Někde leží obroučky brýlí
Kdepak jen leží
zkroucené rozmáčknuté

Nic za nimi
nic ani výčitka

Umíral v nádheře pohrdání

Stojím v pozoru
u jámy neznámé
účasten věčnosti ubitého
a do smrti v jeho služebnosti

Mlčel

Za Vladimírem Tůmou

Devíti stupni mučení
stoupá muž k velikosti
okraden o vše jen ne o hrdost
Vzpříčená víra zadržuje pád

Mlčí

Ucpává vůle rány
kudy se bolest dere
dvě noci rozúpělé
Jeho a Její
dvě noci trnouce
svazuje sametka krve

Mlčí a mlčí

Zabouchlé dveře
poslední den
srazily na kolena
Jít rovně Rovně jít
přes tu píd' života

Mlčí Jde rovně

a jeho slávu vypravují
ty rovné kroky
a to mlčení

Ztracená

Na paměť Ireny Krausové

Vyslýchám Tvou tmou
Nic ale neříká
a neprozradí zem
zem tělotělých jam
ve které z kostnic svých
tají tak ztracenou
Tebe Ty tichounká

Snad jsi už jen sám prach
a jeho zlatý sloup
zas vzpírá cizích žal
s vratkosti mrazných chvil

Vidím Tě Zůstalas
a bděla k chropotům
těl vychládajících
když opouštěly je
už i ty vši už i ty vši
Tam v peklech zůstalas

Vyslýchám Tvou tmou
Nic ale neříká

Bolí nás hlava Tvá
ta hlava Athény

Pros za nás tichounká

Povstání

Pomalu nabíjel
vlekovleký čas
do nebe až rostly
šeptaly Co a jak
listnáče čekání

Zakukala kukulienka
slobodienka

Moréna hněvu
orly blesky křížovaná
rakově zbarvená
drala úbočí
Časován byl čas

Volala Banská Bystrica
Teplaly knoflíky přijímačů

Vraždili Tamti na setkání
Viselci na ně jazyk vyplázli
Střílel zas i mráz
hmoždily se noci
doliny hory tály přeběhlíky

Pádem postrčil
k svobodě zemi
Jan Šverma Šverma Jan

Drtiči Tamtěch
oslnivě vtáhli
přetahující spravedlnost
na svoji stranu

Povstání Přísahám Tvoji jsme
a při paměti lidu

1. II. 1943

V tom třiačtyřicátém

myšlenky byly jinde
radostí žádných nebylo
V tom třiačtyřicátém
se jedné ženě zdálo

S kopce Vysočiny
vyrazil sloup krve
červená se rozlévala
modrala a lidi brala
a že se hlásek neozval
šla hrůza na člověka

Poznal jsem tu krev
to byla krev ta tepenná
Přepitá ruská zem
ji nepojala už
a zatekla až sem
ze strašné tlačeničky mrtvých

Tam na hvízdavé obloze
stalingradské
hnilo zimní slunce
Nebraly děti prázdný prs
a Derdiedasové
zabitě ženy odkrývali bodly

Nic strašnějšího nad ten mužský pláč
byl to pláč vzteku na štěstí

Pak vpadlo slovo blanické
Stalingrad ohni zlacený
rozestupujícími se dějinami
se prodral svobodný

v tom třiačtyřicátém

Lenin

I housle možno přiložit
aby víc hrála vzpomínka

Zlato zlatníka najde
Lenina chudí
Lenina spravedliví

Pokolení
jen sněním bohatnoucích
slovem probudil
hedvábně vybraným
železně drženým
s prostotou naprostou
když mávl dlaní čekavou
z rukávu utíkáčku

Staletí bídy utajená v očích
hledících k němu
s nesnesitelnou krásou prosby
vybuchla
v Internacionále
zpívané ještě neuměle

Tlamatost zloby
zrádných a zbabělých
obskakovala
mor na ně mor

u šosů doby
zralé bezmála

To málo přihodil Lenin

Roztavil
smíchem jedovatým
smíchem nakažlivým
bezpráví lítosti
když mávl dlaní čekavou
pod stromem poznání

Čas jal se rubáš stříhat na plínky
a pro smrt místa nebylo

Zhlouply i slavné mramory
nad rozbíječem hrnců egyptských

Jak usmívat se ale na papíře
jak radovat se jenom inkoustem

Ale i housle možno přiložit
aby víc vzplála vzpomínka

7. listopad

Ty sypké stromy podzimu
ty sutky dnů
co léhaly i vstávaly
jen na hromech

To byl ten listopad

Podzemní Lenin vstal
oči pak přimhouřil
poručil lehnout tmám
a švihl do slabin
žil naběhlých
koně jenž bil čas kopyty
pod Petrem Velikým

Vyskočil Lenin
Všem Všem Všem
Lenin vyskočil
ostruhy víry vbod
a jekem davů hnal
hladem i olovem
a vzal to útokem

Všechna moc sovětům

Dýchání dějin slyšel svět

Žral oheň noc
a zvíře hrabalo
až zpod pracek mu maso létalo
živé maso Rusi
zvířeti včerejšků

Bylo vidět

zlý výškrab země
zvědavé bídy
prsty z bot

smetí váhání
požerák zrady
dávící
slepý hněv hmatat

A jinde slzy zatékat
až lidé rezivěli

To bylo vidět

Jaká láska Čpěla svoboda
tma v zubech lunu odnáší

Kapala rtuť
a Majakovskij
veršem zadupal
našemu světu míru bral
Vladimír Majakovskij

Ty sypké stromy podzimu
spravedlnosti zástupů
tam duní buben pod nimi
Homér tažení

Ten listopad Ten smolinec
pro naše bomby
Evropo

Moskvě k narozeninám

Palebná clona naší jistoty

Hovoří Moskva
Moskva hovoří

Nic nebylo ztraceno
dokud volala
dokud světu vyhrávala

Nedopustila ani bodnutí
špendlíku s praporkem

Zvítězila Zvítězili

a se sladkým zamlasknutím
říkali Moskva
u nás rudoarmějci

To bylo lásky

Děrami prostříleného jména
teď hledí k budoucnosti
a na rozdíl od jiných
ji vidí na dlani

Osmistiletá pro minulost
osmiletá pro budoucnost

Lenin bdí nad ní

Boga mi

Kalužiny krve
kamení a bóra
vyloupané oči
staré oči bídy
počítá je sbírá
matka Jugovičů
a krkavci těžknou

Boga mi

Rozelkalé rokle
kamení a bóra
uřezané ruce
staré ruce krvin
počítá je vrší
matka Jugovičů
a krkavci těžknou

Boga mi

Šibenice kůly
kamení a bóra
zhanobené klíny
obtěžkané smrtí
zakrývá je padá
matka Jugovičů
a krkavci těžknou

Boga mi

Probudil se Marko
kralevic lid Marko
sokolika chytil
utrhl mu křídlo
Vstávej bude vojna
matko Jugovičů
a Kosovo vstalo

Boga mi

Přihnul si on krve
té německé krve
ale pak ji vyplil
a křídlem se ohnal
utahal smrt k smrti
ti krkavci praskli

Boga mi

Lidice

Odkrytá země země zhanobená
nečisté zvíře válelo se po ní
Pod speklou krví kvil mládětek sténá

Balvany trčí kolem Niobiny
zůstaly z žen hromádky neštěstí
Klekají dnové krutě tvrdnou stíny

Popele zbylý prachu zkrvavělý
na čele lidu zbrojný budeš věčně
běda kdo s hněvem lichvařit by chtěli

míst těchto kde se hanba dějin svíjí
Třaskají křídla vzlétá litý chor
litice z Lidic sápu Germanii

Hlídačka

Zařizovali se na věky
mezi putykou a záchodem
v psinci myšlenky

Tlačila je a strašila

Hlídačka osudů
provátá duchem
až do hrobu nepřátelská
za tvářen ticha
pracovala k naději

Běhala Hledej Bloudila Hledej
Prolézala až našla
kdejakou velezradu
Tazatelka
Klepátko
Kniha

Hrály básně na lid
v jednom plameni

Rozvědky veršů s rozbuškou slova
s doutnákem v krvi

Mumlavé zaryté čtení
od Zjevení svatého Jana po Ústavu SSSR
kralovalo šeptem

Tloukly stoupy
papírovou kaši
jen kaši
Uniklá síla míznila motáky
a v slepencích paměti
nošených v kolibřím vydání na krku
stačila
až na konec provazů
Hanba
Našly se i smrduté neknihy české
Hanba na věky

Z pomezí slov zbývalo zkrušencům
vejít do mstivých čekání

Dočkání

V hromové tmě
se strašně rozvíjel
pyšný do praporu
její zlatokvět

nad zdechlinou na věky

Emilu Fillovi na uvítanou

Vrací se malíř který číslem byl
ten těžkooděnc obrazů zarytých
citlivý tavič světa ztuhlého

Já místo vyznání co šeptat se jen smí
mu za vás říci chci jak nám tu chyběly
obrazy skrývané ty míry libely
malířství našeho

paměti známé k zemi patřící
v kráse až nelidské zas opouštějící
navyklých zření léna příkazná

On zpěvem Maldororovým až tam byl vábíván
kde co je za plátny se vzpurně poptával
za obluzujícího šelestění můr

Ted' přichází suk sám a uzlík plný má
závratí samot svých rakví a chropotů
i barev o nichž na hrobech se přel
s tou bez víček

Má ruce zářící a plné trhání
to v hnutí vznášivé zatíí do tvarů
Jak se mu vzpínají zas malby kolkolem

nad sebe nad svůj čas prostorem škrcené
však nejedna až tam se hrne vzpouzivě
kde bytí z nebytí věc vsouvá do světlin

kde vytí barevné zvěř nocí děsivá
a malíř hořící kam vlečen je se ptá
pobledlý poznáním pak obořuje se

na vše co skončeno na vše co douměl
Tkaniček věcí on přec nikdy nedbával
trhával chamtivě až do vnitřností je

A než byl odveden svět zjednodušil nám
do dravců do rzání do žen a zápasů
do živočišných run té příští potopy

Bude ten navrátilcec snad teď hněvem malovat
svět opalisující bělmy zabitých
zátiší průjmů soud všech teutonských zel

Anebo rozvětví si prostá bohatství
své tvrdošijnosti až tam kde Poesie žhne
vždyť jejím svěřencem vždy býval bezuzdným

Necht' odpustí vtírání zvědavá
co chtěl on rozpoutal a nevyjednával
a ještě beztvaré-li je snad barev zrnění

nám čekati je jen až začne velká hra
Z vikýře domů tmy snad obraz vypadne
smělý jak býti má vše co dnes krásné je

Uvítán malíř buď který jen číslem byl
tak násoben je hlad a žízeň jeho dnes
že nic na místě svém on jistě nenechá

až zaschlou paletu rozpění varem svým
a hmátne do linií Chytnou zasyčí
tím připomenou nám že zase živí jsme
za kostnic průčelím

Výstraha

O. Mrkvičkovi

Hladový pochod malíře se končí
hladový k nevíře

Boláky krajin blátem zel
karbolem krví procházel
alejí hnátů cihlových

Byl to běh v pytli v pytli běh
od bídy do útěch

Nadějí čára slídivá
co noc si tajně čítala
v tchořích dnech německých

Zřít barvu kresbu v rozpacích
jak kouše se až do masa
jak láme se a zkrucuje
o času ponurost
zpod zlatých řas však bezhlasá
vyhlíží víra čadivá

Hladový pochod malíře se končí
o jeho ohňopis
necht' spálí se
ten kdo se zadívá

Aby

B. Lonkovi

Ty věci z kůže strupů kostí
špičatí hlad buněčný
v očích už jen sklivec
a smutná pohlaví jsou k ničemu

Už dávno ne smrt známá z obrazů
teď medusovitá
měňavá slizká tekoucí
do otevřených úst

Na apelech u pražců z kostrounů
zastávky kopanců
a rostou horstva urnová
plechových Himálají

Je plíseň smutku na kresbách
malíře hrůza bělmo strach
aby tu vinu nesejmul
Mesiáš příští

Za Josefem Horou

Pochovávám pochovávám
pod rakvemi shrben k zemi
mrtvým do tmy sbohem dávám
pod vápnem jsou pod růžemi

Byl tu ještě a už z dálky
modře něžně cize v strážni
zkoumaly mě vyčítalky
z vpadlých očnic z jímek bázní

Do marna hrob svlečený je
teď i Tobě sbohem dávám
argonauta Leninie
pochovávám pochovávám

Za jednu báseň S. K. N.

Už to víš
Hanamurasaki
už to víš
má smutná z domu Tama

Stalo se v červnu

Zviditelnělo dodýchávání
noc spadla dřív
Budíčky červenek vynechávaly
zahrada květy navrch

Lidnatost jeho jeho vezdejšnost
a vzlyky za dveřmi
Je ticho dělníků
vtělené mlčení
a dá mu vše až k vrchovatosti

Jen za Tebe
Hanamurasaki
Za dobrou práci vidění
za slyšení a hmatání
za tíhu muže na básni

a nesmím vynechat
nic z přirozenosti
svobody stvoření rostlinstva kamení

světla i tmy svobody plodivé
v něm rozprostraněné
od ohně k ohni

Měl jen tu a vždycky střemhlavou

Stranou se loučím za zastřený verš
Hanamurasaki
za zvonovinu milujících

Na rubáš jizev má až dost
a temné kapky ptactva
dští mu pohřební

Agitka

Viděl jsem práci roztančenou
a rozpálenou do běla
Plamenem zemí běžela

Nesmírnost víry vjela do ní

Úderných hodin čela býčí
od pohraničí k pohraničí
tlačila zítřek dělnický

Dobrovolná darovaná
rozezněla pyšná hrana
do posledního tažení
starého světa chcípáckého
do pomluv všivot vzteků jeho
ta dobrovolná radostná

Nebesa smekla slunce před nimi
před nástupy dělnými

Nechce se slovům stát jen v parádě
kdekteřé křičí

Další jste na řadě
hodiny vaše necht' mistrují sen

A najednou

Najednou tam budou
a všichni

Plno očí bude se dívat
ale vy je nevidíte
Neklidně pohled ucítíte v zádech

Budou tiší
číhaví
budou vážit každé vaše slovo
a proto vaše řeč
ať je
nevěstou zítřků

Jak říznutí diamantem
zazní věta z dopisů před popravou
a po zdech možná začne stoupat krev

Mějte věčný hlad
hladovte vším
po spravedlnosti
ať naše padlé neužívá starost

Vaše velikost
Nemyslit na sebe
Vaše urozenost
Oběť

Nastal čas
jako by svět teprve vznikal
Rozhodčí čas

František Halas

V řadě

Edice Čeští básníci 20. století

Ilustrace na obálce Kudryashka/Shutterstock.com

Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 24. 2. 2020

ISBN 978-80-274-0572-5 (epub)

ISBN 978-80-274-0573-2 (pdf)

ISBN 978-80-274-0574-9 (prc)